

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	2
<i>1. Συνοπτική παρουσίαση των στοιχείων που χαρακτηρίζουν τη δικαστική απόφαση.....</i>	<i>2</i>
<i>2. Τα πραγματικά περιστατικά.....</i>	<i>2</i>
<i>3. Τα νομικά πρόβλημα που τίθενται ενώπιον του δικαστή.....</i>	<i>3</i>
<i>4. Οι θεματικές του κυρίου μέρους.....</i>	<i>3</i>
II. ΚΥΡΙΟ ΜΕΡΟΣ.....	4
<i>1. Τα επιχειρήματα των διαδίκων. Τι επικαλούνται οι διάδικοι.....</i>	<i>4</i>
<i>2. Μείζων πρόταση του συλλογισμού: οι κανόνες δικαίου που εμπλέκονται στην υπόθεση. Γενικό θεωρητικό υπόβαθρο.....</i>	<i>4</i>
<i>3. Υπαγωγή της ελάσσονος πρότασης στη μείζονα πρόταση. Νομικός χαρακτηρισμός των πραγματικών περιστατικών. Αιτιολόγηση της δικαστικής απόφασης.....</i>	<i>10</i>
III. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ.....	11
IV. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	13

I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Συνοπτική παρουσίαση των στοιχείων που χαρακτηρίζουν τη δικαστική απόφαση.

Πρόκειται για ποινική δίκη (Ποινική Δίκη / Paul Denuit, C - 14/96). Το δικαστήριο του Βελγίου 'Tribunal de Première Instance de Bruxelles', ακολουθώντας τη διαδικασία προδικαστικής παραπομπής, υπέβαλλε στο Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (γνωστό και ως Ευρωπαϊκό Δικαστήριο, το ανώτατο δικαιοδοτικό όργανο της ΕΕ) τρία προδικαστικά ερωτήματα σχετικά με την ερμηνεία του άρθρου 2, παράγραφοι 1 και 2 της Οδηγίας 89/552 (η ερμηνεία κανόνων του Ευρωπαϊκού Δικαίου μετά από προδικαστικό ερώτημα εθνικού δικαστηρίου είναι μία από τις αρμοδιότητες του ΔΕΚ), ζητώντας την έκδοση προδικαστικής απόφασης. Τα ερωτήματα αυτά προέκυψαν στο πλαίσιο της ποινικής δίκης του Βελγικού Δημοσίου (ενάγων) κατά του Paul Denuit (εναγόμενος), διευθύνοντος συμβούλου της Coditel Brabant SA, κατόπιν τριτανakoπής που άσκησε το βελγικό Δημόσιο. Η απόφαση εξεδώθη στις 29 – 5 – 1997 από το ΔΕΚ (βλ. ΕΕΕυρΔ 1:1998, σ. 89).

2. Τα πραγματικά περιστατικά.

Τα πραγματικά περιστατικά που συνθέτουν το ιστορικό της απόφασης σε γενικές γραμμές και που οδήγησαν τους διαδίκους στο δικαστήριο, έχουν ως εξής (βλ. ΕΕΕυρΔ 1:1998, σ. 92 - 93):

- Η εταιρεία Turner International Sales Ltd με έδρα το Λονδίνο λαμβάνει από τις βρετανικές αρχές άδεια μετάδοσης του τηλεοπτικού προγράμματος TNT & Cartoon Network (αμερικάνικη παραγωγή) μέσω του δορυφόρου Astra (non-domestic satellite service licence).
- Σεπτέμβριος του 1993: Η Turner ξεκινάει τις μεταδόσεις.
- Η Turner συνάπτει σύμβαση με τη Coditel για αναμετάδοση στα τηλεοπτικά δίκτυα της πρωτεύουσας και της περιφέρειας των Βρυξελλών.
- 17/9/1993: απαγόρευση της μετάδοσης στο Βέλγιο με απόφαση του Υπουργού Επικοινωνιών και Δημοσίων Επιχειρήσεων. Συμμόρφωση της Coditel.
- Η Turner υποβάλλει στον Πρόεδρο του Tribunal αίτηση ασφαλιστικών μέτρων για εφαρμογή της σύμβασης της με τη Coditel και για καταβολή αποζημίωσης, ενώ ήδη εκκρεμούν δίκες σχετικά με την αναστολή της μετάδοσης (βλ. Κική, 1998: 66).

- 26/10/1993: Το Tribunal επιβάλλει στη Coditel τη συνέχιση της αναμετάδοσης, ελλείψει νομικού ερείσματος της υπουργικής απόφασης. Η Coditel συμμορφώνεται.
- Το βελγικό Δημόσιο ασκεί το ένδικο βοήθημα της τριτανακοπής, εναντιωνόμενο ως τρίτος σε δικαστική απόφαση που θεωρεί ότι το βλάπτει.
- 30/11/1994: Γίνεται κατ' αντιμωλία συζήτηση και ο Πρόεδρος του Tribunal επανεξετάζει την απόφαση της 26/10/93, υποβάλλοντας ερωτήματα στο ΔΕΚ (όπως αναφέρθηκαν παραπάνω). Η Coditel αναστέλλει για δεύτερη φορά τη μετάδοση.
- 6/4/1995: Το Εφετείο των Βρυξελλών (cour d' appel de Bruxelles) ακυρώνει την απόφαση του Tribunal. Το πρόγραμμα επαναμεταδίδεται.

3. Τα νομικά προβλήματα που τίθενται ενώπιον του δικαστή

Τα προδικαστικά ερωτήματα που τέθηκαν σκιαγραφούν και τα αντίστοιχα νομικά προβλήματα που ανέκυψαν:

- α. Οι προϋποθέσεις υπαγωγής ενός ραδιοτηλεοπτικού οργανισμού στη δικαιοδοσία ενός κράτους – μέλους (κατά το άρθρο 2, παρ. 1 της Οδηγίας). Ποιά είναι η ερμηνεία που πρέπει να δοθεί στην έννοια 'δικαιοδοσία' και πώς σχετίζεται η δικαιοδοσία με το ζήτημα της ευρωπαϊκής ή μη προέλευσης των μεταδιδόμενων έργων.
- β. Η δυνατότητα ενός άλλου κράτους – μέλους και υπό ποιές προϋποθέσεις, για απαγόρευση ή περιορισμό της αναμετάδοσης στο έδαφος του, έργων που εκπέμπονται από οργανισμό μη υπαγόμενο στη δικαιοδοσία του, στην περίπτωση που το περιεχόμενο τους αντιβαίνει στους κανόνες των άρθρων 4 και 5 της Οδηγίας. Με άλλα λόγια, η μη κοινοτική προέλευση του μεταδιδόμενου προγράμματος μπορεί να επηρεάσει το κριτήριο του τόπου εγκατάστασης του σταθμού; (βλ. Κική, 1998: 67)

4. Οι θεματικές του κυρίου μέρους.

Στη συνέχεια, στο κύριο μέρος της εργασίας, θα παρουσιαστούν τα επιχειρήματα που επικαλούνται οι διάδικοι, η μείζων πρόταση του συλλογισμού, η υπαγωγή της ελάσσονος πρότασης στη μείζονα πρόταση, ο νομικός χαρακτηρισμός των πραγματικών περιστατικών και η αιτιολόγηση της δικαστικής απόφασης.

II. ΚΥΡΙΟ ΜΕΡΟΣ

1. Τα επιχειρήματα των διαδίκων. Τι επικαλούνται οι διάδικοι

Το βελγικό δημόσιο υποστηρίζει ότι ο Paul Denuit και η Coditel, την οποία διευθύνει, παραβιάζει την εθνική νομοθεσία που διέπει τον οπτικοακουστικό τομέα (βλ. ΕΕΕυρΔ 1:1998, σ. 89). Επιπλέον κατηγορεί τη Coditel ότι δεν τήρησε τις διατάξεις της υπουργικής απόφασης της 17/9/1993 (βλ. πραγματικά περιστατικά παραπάνω) και συνέχισε να εκπέμπει το πρόγραμμα της TNT and Cartoon Network. Τα προγράμματα που εκπέμπει περιλαμβάνουν κατά κύριο λόγο εκπομπές εξωευρωπαϊκού χαρακτήρα που έχουν παραχθεί εκτός του εδάφους της ΕΕ, κάτι που δε συνάδει με τα άρθρα 4 και 5 της Οδηγίας “Τηλεόραση χωρίς σύνορα” όσον αφορά τις ποσοτώσεις ευρωπαϊκών έργων. Επιπλέον, η Βελγική Κυβέρνηση θεωρεί ότι τα επίμαχα προγράμματα δεν υπάγονται στη δικαιοδοσία κράτους – μέλους υπό την έννοια του άρθρου 2, παρ. 1 της Οδηγίας, επειδή δεν τηρούν τα άρθρα 4 και 5 (ΕΕΕυρΔ 1:1998, σ. 94 - 95).

Η άλλη πλευρά, με την Turner και Coditel, επικαλούνται την non-domestic satellite licence” που χορηγήθηκε στην Turner από το Ηνωμένο Βασίλειο. Υποστηρίζουν ότι οι μη εγχώριες υπηρεσίες μετάδοσης τηλεοπτικών προγραμμάτων μέσω δορυφόρου, τις οποίες αφορά η συγκεκριμένη άδεια, δεν υπόκεινται κατά τη βρετανική νομοθεσία στις υποχρεώσεις που προβλέπει η Οδηγία (ΕΕΕυρΔ 1:1998, σ. 93).

2. Μείζων πρόταση του συλλογισμού: οι κανόνες δικαίου που εμπλέκονται στην υπόθεση. Γενικό θεωρητικό υπόβαθρο

Η επίμαχη και πολυσυζητημένη Ευρωπαϊκή Οδηγία 89/552/EEC για την “Τηλεόραση χωρίς Σύνορα” (TWF – Television without Frontiers) είχε ως στόχο τη ρύθμιση του νομικού καθεστώτος της ενιαίας ευρωπαϊκής ραδιοτηλεοπτικής αγοράς, χωρίς όμως να παρέχει ένα λεπτομερειακό, διεξοδικό πλαίσιο για την εναρμόνιση του τηλεοπτικού περιεχομένου για κάθε κράτος μέλος, κάτι που παρέμεινε στη ξεχωριστή δικαιοδοσία κάθε κράτους (Humphreys, 2009: 155). Αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο της οπτικοακουστικής πολιτικής της ΕΕ και βασίζεται σε δύο βασικές αρχές (βλ. Σύνοψη Ευρωπαϊκής Νομοθεσίας): την ελεύθερη κυκλοφορία των ευρωπαϊκών τηλεοπτικών προγραμμάτων εντός της εσωτερικής αγοράς και την υποχρέωση των τηλεοπτικών σταθμών να εφαρμόζουν ποσοτώσεις στη μετάδοση ευρωπαϊκών

οπτικοακουστικών έργων. Πρωταρχικός στόχος είναι βέβαια η φιλελευθεροποίηση της αγοράς τηλεοπτικών υπηρεσιών στην Ευρώπη (ό.π.: 157).

Η Οδηγία οδήγησε στην ανάδυση ενός αμφιλεγόμενου και περίπλοκου ζητήματος, τόσο κατά τις διαπραγματεύσεις, όσο και κατά την οριστικοποίηση των διατάξεων: αυτό των ποσοστώσεων (quota). Στόχος της επιβολής ποσοστώσεων ήταν η προστασία της οπτικοακουστικής παραγωγής (audiovisual production) των κρατών – μελών της ΕΕ, τα οποία αντιμετώπιζαν το φάσμα του οπτικοακουστικού και πολιτιστικού ιμπεριαλισμού των ΗΠΑ, ειδικά υπό το πρίσμα της δυναμικής και των προοπτικών των νέων μέσων και τεχνολογιών διασυνοριακής εκπομπής (Δεληγιάννη, 2004: 55).

Δεδομένου του ελλειμματικού εμπορικού ισοζυγίου εισαγωγών και εξαγωγών οπτικοακουστικών έργων μεταξύ ΕΕ και ΗΠΑ, με το έλλειμμα να γέρνει ασφαλώς σε βάρος της ΕΕ και με ένα συντριπτικό ποσοστό της τάξης του 60 % επί του συνόλου των οπτικοακουστικών έργων (Kreile, 1997: 867), να αποτελούν εισαγόμενο προϊόν της αμερικάνικης πολιτισμικής 'αποικιοκρατικής' βιομηχανίας, καλλιέργησαν εύλογους φόβους σχετικά με τη βιωσιμότητα της ευρωπαϊκής παραγωγής, τη δυνατότητα επιβίωσης της αδύναμης, πλην ποιοτικής ευρωπαϊκής παραγωγής οπτικοακουστικών έργων στην ανελέητα ανταγωνιστική διεθνή αρένα με ισχυρό αντίπαλο το πανίσχυρο αμερικανικό μεγαθήριο, το 'Γολιάθ' των ΗΠΑ και του Hollywood (βλ. Δεληγιάννη, 2004: 55).

Αυτές οι υπαρξιακές αγωνίες συνέβαλλαν στην ανάδειξη του ζητήματος ρύθμισης των υποχρεώσεων των τηλεοπτικών οργανισμών για την προβολή ευρωπαϊκών έργων στο πρόγραμμα τους με βάση συγκεκριμένα ποσοστά επί του συνολικού εκπεμπόμενου προγράμματος, με ιδιαίτερη έμφαση στις ανεξάρτητες παραγωγές. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή (European Commission) θεωρούσε αναγκαία την επιβολή ελάχιστων ρυθμιστικών αρχών σε μια ενιαία αγορά οπτικοακουστικών προϊόντων, ώστε να ισχυροποιηθεί η ΕΕ εν όψει της αμερικάνικης κυριαρχίας (Humphreys, 2009: 156), ασκώντας μάλιστα πίεση σε συγκεκριμένα κράτη – μέλη κατά τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων.

Το σύστημα των ποσοστώσεων συζητήθηκε και διαρθρώθηκε υπό την επιρροή δύο αντίρροπων και αντικρουόμενων τάσεων και δυνάμεων: από τη μία μεριά βρίσκονται ο άκρατος, ανεξέλεγκτος φιλελευθερισμός ή καλύτερα νεοφιλελευθερισμός, οι ΗΠΑ και τα οικονομικά, εξαγωγικά τους συμφέροντα (Kreile, 1997: 867) υπό το μανδύα των συμφωνιών της GATT (General Agreement

on Tariffs and Trade) και από την άλλη, το αντίπαλο δέος, ο 'φτωχός συγγενής' και συνάμα αδύναμος παίκτης της ολοένα και διευρυνόμενης αγοράς οπτικοακουστικών, η ΕΕ, με πρωτεργάτη και 'μπροστάρη' στον αγώνα των διεκδικήσεων για τις ποσοστώσεις τη Γαλλία, η οποία προέτασσε και πρόκρινε ένα αυστηρό ρυθμικό σύστημα των ποσοστών, με δεσμευτικό χαρακτήρα για τα κράτη-μέλη και διάθεση προστατευτισμού (Δεληγιάννη, 2004: 55). Η Γαλλία ήταν από τις χώρες με ιδιαίτερη έγνοια, λόγω του ιστορικού και πολιτισμικού της υποβάθρου, για το κατά πόσο η πολιτιστική ταυτότητα μπορεί να μείνει αλώβητη από το αντίκτυπο της αγοράς και των δυνάμεων της παγκοσμιοποίησης που λυμαίνονται την αγορά (Humphreys, 2009: 152). Σύμμαχος της Γαλλίας στις προσπάθειες της ως αμύντορα της πολιτιστικής ταυτότητας ήταν η Ισπανία, η Ιταλία και η Ελλάδα (ό.π.: 157).

Ως ενισχυτικό μέτρο στο οικονομικό επίπεδο για την υποστήριξη και ενίσχυση της ευρωπαϊκής παραγωγής ξεκίνησαν από το 1988 προγράμματα επιχορήγησης ευρωπαϊκών κινηματογραφικών και τηλεοπτικών συμπαραγωγών με την ονομασία 'MEDIA' με τρεις βασικούς στόχους (Humphreys, 2009: 157): α. διαπολιτισμικός διάλογος, διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς και ποικιλομορφίας, προσβασιμότητα σε αυτήν από όλους τους Ευρωπαίους πολίτες, β. αύξηση της κυκλοφορίας και κινητικότητας των ευρωπαϊκών οπτικοακουστικών έργων και γ. ενίσχυση ανταγωνιστικότητας στη διεθνή κόνιστρα. Οι επιχορηγήσεις βέβαια έπρεπε να λαμβάνουν έγκριση από το Συμβούλιο των Υπουργών (Council of Ministers). Επιπρόσθετα τα διαθέσιμα οικονομικά πακέτα μειώθηκαν σταδιακά, κατόπιν παρεμβάσεων των Άγγλων και των Γερμανών (ό.π.: 159).

Στα άρθρα 4 και 5 της Οδηγίας (κεφάλαιο III – “Προώθηση της διανομής και της παραγωγής τηλεοπτικών προγραμμάτων”) επιχειρείται μια ενδιάμεση λύση (Δεληγιάννη, 2004: 56). Έτσι ορίζονται τα εξής σε σχέση με την επιβολή υποχρεώσεων ποσοτικού χαρακτήρα στους ραδιοτηλεοπτικούς σταθμούς: α. οι τηλεοπτικοί σταθμοί οφείλουν να αφιερώνουν το μεγαλύτερο ποσοστό του χρόνου τους σε ευρωπαϊκά έργα / 'made in Europe programs' (εξαιρείται ο χρόνος των ειδήσεων, των αθλητικών εκδηλώσεων, των τηλεοπτικών παιχνιδιών, των διαφημίσεων, των υπηρεσιών teletext) (βλ. Άρθρο 4). β. οι τηλεοπτικοί σταθμοί οφείλουν να αφιερώνουν 10 % του χρόνου ή εναλλακτικά 10 % του προϋπολογισμού τους σε ανεξάρτητους Ευρωπαίους παραγωγούς (βλ. Άρθρο 5). Συνεπώς, το άρθρο 4 προβλέπει ότι περισσότερο από 50 % του χρόνου μετάδοσης θα αφιερώνεται προς όφελος των ευρωπαϊκών παραγωγών και επιπλέον κάθε κράτος μέλος θα πρέπει να

υποβάλλει ανά διετία έκθεση στην επιτροπή αναφορικά με την εφαρμογή των άρθρων 4 και 5 (Kreile, 1997: 868).

Βέβαια, τα παραπάνω εφαρμόζονται σύμφωνα με τη μέριμνα του εκάστοτε κράτους – μέλους, “κάθε φορά που αυτό είναι εφικτό και με κατάλληλα μέσα” (“where practical and by appropriate means” βλ. Άρθρο 4, παρ. 1). Η διατύπωση αυτή επιτρέπει μια νομική ευελιξία και αφήνει ανοικτά πολλά 'παραθυράκια' για την εκ των έσω υπονόμηση των άρθρων, όπως κατέδειξαν και τα εμπόδια στα οποία προσέκρουσε η εφαρμογή τους στην πράξη, λόγω διάφορων ερμηνευτικών προβλημάτων (Δεληγιάννη, 2004: 168).

Προς την κατεύθυνση αυτής της διαφορούμενης διατύπωσης, κατά τις διαβουλεύσεις για την προετοιμασία της Οδηγίας, άσκησαν πιέσεις οι Βρεττανοί (Humphreys, 2009: 157). Το Ηνωμένο Βασίλειο επέμεινε για την προσθήκη αυτής της συγκαταβατικής, ελαστικής προϋποθέσης στα άρθρα 4 και 5, ενώ και ένας άλλος εταίρος, η Γερμανία επέμεινε στον πολιτικό, και όχι στο νομικό χαρακτήρα της δεσμευτικότητας των ποσοστώσεων, συνδράμοντας έτσι στην προαναγγελθείσα αποτυχία των διατάξεων περί των quotas. Κάθε κράτος χειρίστηκε τις διατάξεις περί ποσοστώσεων με ποικίλους τρόπους, γεγονός που οδήγησε στην αποτυχία αυτών (Kreile, 1997: 869). Όπως επισημαίνει η Κική (1998: 69 – 70), επειδή το επιβαλλόμενο ποσοστό έργων ευρωπαϊκής προέλευσης δεν προσδιορίζεται επακριβώς από την Οδηγία, τόσο η επιλογή όσο και ο νομοθετικός προσδιορισμός των ποσοστών εναπόκειται στην ευχέρεια και την επιλογή της εθνικής διοίκησης κάθε κράτους μέλους.

Επιπλέον, τίθεται και το ζήτημα της αυτονομίας και της ελευθερίας (βλ. Dörr, 1997: 9) που αποτελούν κατοχυρωμένα δικαιώματα ενός σταθμού, αφού με τη ρύθμιση των ποσοστώσεων ανοίγει ο δρόμος προς μία παρεμβατικότητα και παρεμβολή στον καθορισμό του προγράμματος (Dörr, 1997: 8).

Άξια αναφοράς είναι και η άποψη της Commission αναφορικά με την αναγκαιότητα ή μη της ύπαρξης ποσοστώσεων για την προστασία της ευρωπαϊκής οπτικοακουστικής κουλτούρας: θεωρούσε λοιπόν περιττές τις ποσοστώσεις, σε αντίθεση με το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, το οποίο τις υποστήριζε (Kreile, 1997: 869).

Ο Levy υποστηρίζει (1999, όπως αναφέρεται στον Humphreys, 2009: 176- 7) ότι η Οδηγία TWF ουσιαστικά πριμοδότησε όχι την ευρωπαϊκή οπτικοακουστική πραγματικότητα, αλλά τους διαύλους που βρίσκονταν υπό τον έλεγχο των ΗΠΑ και του Ηνωμένου Βασιλείου, όπως το CNN, το MTV και το TNT Cartoon Network. Η

Οδηγία διαμόρφωσε ένα νομικό, εικονικό τοπίο το οποίο απείχε παρασάγγας από την πραγματικότητα της αγοράς.

Το άρθρο 6 της Οδηγίας δίνει έναν αμφιλεγόμενο, ασαφή και αμφίβολο ορισμό για την έννοια του ευρωπαϊκού έργου (Δεληγιάννη, 2004: 56). Ως ευρωπαϊκά έργα ορίζονται τα κάτωθι (βλ. Dörr, 1997: 8 και άρθρο 6 της Οδηγίας):

α. τα έργα τα οποία πραγματοποιούνται/παράγονται κυρίως από δημιουργούς και εργαζόμενους (authors and employees) που κατοικούν σε κράτη – μέλη της ΕΕ ή
β. τα έργα που παράγονται σε τρίτα ευρωπαϊκά κράτη τα οποία συμμετέχουν στην ευρωπαϊκή σύμβαση για τη διασυνοριακή τηλεόραση του Συμβουλίου της Ευρώπης (Convention of the European Council). Τα έργα αυτά θα πρέπει να πληρούν μία από τις παρακάτω προϋποθέσεις:

1. τουλάχιστον ένας παραγωγός τους είναι εγκατεστημένος σε κάποιο από τα προαναφερθέντα κράτη,
2. η επίβλεψη και ο πραγματικός έλεγχος της παραγωγής γίνεται από παραγωγούς που εμπίπτουν στο (1),
3. σε περίπτωση συμπαραγωγής, να καλύπτεται το μεγαλύτερο μέρος του συνολικού κόστους παραγωγής από τα κράτη της (α) ή (β) περίπτωσης.

γ. συμπεριλαμβάνονται και τα έργα στα οποία έχει γίνει συμπαραγωγή μεταξύ παραγωγών εγκατεστημένων σε ευρωπαϊκά κράτη και παραγωγών εγκατεστημένων σε τρίτα ευρωπαϊκά κράτη με τα οποία πρόκειται η ΕΕ να συνάψει συμφωνίες, υπό την προϋπόθεση οι δημιουργοί ή οι εργαζόμενοι να κατοικούν σε ευρωπαϊκά κράτη.

Στην υπόθεση εμπλέκονται και τα άρθρα 2 (παρ. 1 και 2) και 3 του κεφαλαίου II περί Γενικών Διατάξεων της Οδηγίας. Στο άρθρο 2 ορίζονται συνοπτικά τα εξής (βλ. ΕΕΕυρΔ 1:1998, σ. 89 – 90 & Οδηγία 89/552/EEC):

- Παρ. 1: Κάθε κράτος μέλος πρέπει να μεριμνά για την τήρηση του ισχύοντος σε αυτό δικαίου σχετικά με τις μεταδιδόμενες τηλεοπτικές εκπομπές.
- Παρ. 2: Κάθε κράτος μέλος οφείλει να συμβάλλει στην ελεύθερη λήψη και αναμετάδοση εκπομπών από άλλα κράτη μέλη. Υπάρχει η δυνατότητα για προσωρινή αναστολή της αναμετάδοσης σε περίπτωση που η εκπομπή παραβιάζει το άρθρο 22 (αφορά επιβολή τέλους, τρόπους χρηματοδότησης) υπό την προϋπόθεση ότι έχει γίνει παράβαση τουλάχιστον δύο φορές τους τελευταίους 12 μήνες, δεν υπήρξε φιλικός διακανονισμός και ο θιγόμενος έχει υποβάλλει εγγράφως τις παραβάσεις του σταθμού.

Στο άρθρο 3 ορίζονται συνοπτικά τα εξής: κάθε κράτος μέλος έχει τη δυνατότητα να επιβάλλει αυστηρότερους και λεπτομερέστερους κανόνες σε ζητήματα που άπτονται της οδηγίας και μεριμνά για την τήρηση των διατάξεων αυτής, εφόσον πρόκειται για ραδιοτηλεοπτικούς οργανισμούς που υπάγονται στη δικαιοδοσία του.

Άλλος εμπλεκόμενος κανόνας δικαίου είναι τα άρθρα 13, 16, 43, 44, 45 του Broadcasting Act 1990, δηλαδή του βρετανικού νόμου περί των τηλεοπτικών μεταδόσεων (βλ. ΕΕΕυρΔ 1:1998, σ. 91 – 92).

- Άρθρο 13: Η Independent Television Commission χορηγεί άδεια μετάδοσης και σε άλλους οργανισμούς πέρα από το BBC και τη Welsh Authority.
- Άρθρο 16: Συνιστά εναρμόνιση με τα άρθρα 4 και 5 της Οδηγίας 89/552/EEC.
- Άρθρο 43: Αφορά τις άδειες για εγχώριες και μη εγχώριες υπηρεσίες τηλεοπτικής μετάδοσης μέσω δορυφόρου (domestic και non – domestic satellite service: DSS, NDSS). Τα άρθρα 44 και 45 περιέχουν ειδικές διατάξεις για τη χορήγηση αδειών DSS και NDSS.

Τέλος, αναφέρουμε το άρθρο 2, παρ. 3 της οδηγίας 97/36/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (βλ Κική, 1998: 68), η οποία αφορά νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις σχετικά με τις τηλεοπτικές αναμεταδόσεις: ένας ραδιοτηλεοπτικός οργανισμός θεωρείται εγκατεστημένος σε ένα κράτος μέλος, όταν

α. έχει τα κεντρικά του γραφεία σε αυτό και διαμορφώνει εκεί το πρόγραμμα του,
β. το πρόγραμμα δεν διαμορφώνεται στο κράτος μέλος όπου βρίσκονται τα γραφεία, τότε η εγκατάσταση λογίζεται στο κράτος όπου εργάζεται ένα σημαντικό τμήμα του προσωπικού. Όταν σημαντικό τμήμα του προσωπικού εργάζεται σε καθένα από αυτά τα κράτη μέλη, τότε λαμβάνουμε υπόψη την περίπτωση. Όταν σημαντικό τμήμα του προσωπικού δεν εργάζεται σε καθένα από αυτά τα κράτη, τότε λαμβάνουμε υπόψη το κράτος από όπου άρχισαν για πρώτη φορά οι εκπομπές.

3. Υπαγωγή της ελάσσοнос πρότασης στη μείζονα πρόταση. Νομικός χαρακτήρισμός των πραγματικών περιστατικών. Αιτιολόγηση της δικαστικής απόφασης

Το ΔΕΚ έκρινε ότι όταν ένας ραδιοτηλεοπτικός οργανισμός είναι εγκατεστημένος στο έδαφος ενός κράτους μέλους, τότε υπάγεται στη δικαιοδοσία αυτού. Η εγκατάσταση ορίζεται από την κύρια, καταστατική και πραγματική έδρα του οργανισμού και γενικώς από την πραγματική και διαρκή άσκηση της οικονομικής δραστηριότητας και της απασχόλησης των υπαλλήλων σε ορισμένο τόπο (βλ. Κική, 1998: 67 – 68). Στην προκειμένη περίπτωση του σταθμού “TNT and Cartoon Network”, δεν υπάρχει ζήτημα φαινόμενης εγκατάστασης, οπότε δεν εφαρμόζεται και η προϋπάρχουσα νομολογία του Δικαστηρίου από προηγούμενες υποθέσεις.

Όσον αφορά την έννοια της 'δικαιοδοσίας', το δικαστήριο έκρινε ότι περικλείει μια αρμοδιότητα *ratione personae* (jurisdiction by reason of the person concerned) έναντι των οργανισμών, η οποία μπορεί να στηρίζεται μόνο στο δεσμό ενός οργανισμού με την έννομη τάξη ενός κράτους μέλους, δηλαδή στην έννοια της εγκατάστασης (ΕΕΕυρΔ 1:1998, σ. 94).

Το Δικαστήριο έκρινε επιπλέον ότι η ώ συμφωνία των μεταδιδόμενων προγραμμάτων με τα άρθρα 4 και 5 της Οδηγίας δεν έχουν σημασία όσον αφορά τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που έχει τη δικαιοδοσία επί του οργανισμού. Όσον αφορά τη δυνατότητα άσκησης ελέγχου στο περιεχόμενο ραδιοτηλεοπτικών εκπομπών από το κράτος λήψης, το Δικαστήριο επανέλαβε πάγια νομολογία, σύμφωνα με την οποία αποκλειστικά το κράτος μέλος προέλευσης έχει την αρμοδιότητα ελέγχου της τήρησης των διατάξεων της Οδηγίας καθώς και της εφαρμογής της νομοθεσίας (όπα.: 71). Το Δικαστήριο υπενθύμισε, ότι κατά πάγια νομολογία, “ένα κράτος μέλος δεν επιτρέπεται να λάβει μονομερώς διορθωτικά ν προστατευτικά μέτρα που έχουν ως σκοπό να αντιμετωπίσουν την ενδεχόμενη μη τήρηση από άλλο κράτος μέλος κανόνων του κοινοτικού δικαίου.” (ETHANE 1:1998, e. 96)

Το κράτος μέλος λήψης δεν έχει αρμοδιότητα να διαπιστώσει παραβιάσεις διατάξεων και να αναστείλει ν να απαγορεύσει αναμεταδόσεις προγραμμάτων στο έδαφος του, οι οποίες έχουν λάβει το πράσινο φως της νομιμότητας από το κράτος μέλος εκπομπής (the emitting state principle) (ό.π.: 72). Το κράτος μέλος προέλευσης εξασφαλίζει τη συμμόρφωση των εκπομπών με την εθνική και κοινοτική

νομοθεσία, συνεπώς παρέλκει η άσκηση δευτεροβάθμιου ελέγχου από τα κράτη μέλη λήψης.

Το Δικαστήριο αξιοποίησε για την απόφαση του την απόφαση της 10/9/1996, C-11/95/Επιτροπή κατά Βελγίου, την απόφαση της 10/9/1996, C-222/94/Επιτροπή κατά Ηνωμένου Βασιλείου, το άρθρο 59, πρώτο εδάφιο της Συνθήκης ΕΚ, καθώς και τη 10η, 12η, 14η και 15η αιτιολογική σκέψη της Οδηγίας.

III. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Τελικά τα άρθρα 4, 5 και 6 της Οδηγίας 89/552/ΕΕC, τα οποία επιχείρησαν να ρυθμίσουν τις ποσοτώσεις στην προβολή ευρωπαϊκών έργων οδήγησαν σε μια σκιαμαχία χωρίς ουσιαστικό αποτέλεσμα, αφού η διατύπωση τους δεν ξεκαθάριζε το τοπίο με επάρκεια, ενάργεια και σαφήνεια. Οι σχετικές διατάξεις κρίνονται ανεπαρκείς, δεν διασφαλίζουν το επίπεδο ποιότητας των προγραμμάτων στην ευρωπαϊκή τηλεόραση αλλά και δεν δεσμεύουν τα εμπλεκόμενα μέρη για την αυστηρή και απαρέγκλιτη εφαρμογή των ποσοστών. Από τη σκοπιά της ευρωπαϊκής κουλτούρας, οι ΗΠΑ και οι πολιτισμός φαντάζουν ασύμβατες μεταξύ τους έννοιες.

Η ποιοτική στάθμη, το παιδευτικό, πολιτιστικό, επιμορφωτικό και πλουραλιστικό περιεχόμενο των προγραμμάτων (βλ. και Οδηγία 89/552/ΕΕC, Άρθρο 4, παρ. 1) το οποίο κατά πολύ μπορεί να διασφαλιστεί και να επιτευχθεί μέσα από τα ανώτερα ποιοτικά και προσανατολισμένα στην ποικιλότητα, τη διαφορετικότητα και την πολυπολιτισμικότητα νευραλγικές για την ίδια την ευρωπαϊκή ταυτότητα και τον ευρωπαϊκό πολιτισμό, που υποτίθεται ότι επιδιώκει την ενότητα μέσα από τη διαφορά (unity in diversity), μέσα από την πολιτισμική σύγκλιση – ευρωπαϊκά προγράμματα, εγκαταλείπεται έρμαιο σε μια στρεβλά εννοούμενη παγκοσμιοποίηση, ελεύθερη αγορά και ανεμπόδιστη διακίνηση προϊόντων αλλά και εξαρτάται όχι από τους νόμους και την πολιτική βούληση, αλλά από την καλή θέληση των τηλεοπτικών σταθμών (βλ. Δεληγιάννη, 2004: 56).

Τελικά απεμπολείται ο δημόσιος χαρακτήρας της τηλεόρασης αλλά και ο καίριος κοινωνικός της ρόλος υποχωρεί υπό τις πιέσεις του νεοφιλελευθερισμού και της εμπορευματοποίησης, με τη φιλοσοφία της ελεύθερης αγοράς να παραμένει η κυρίαρχη του παιχνιδιού.

Μια ιδιαίτερα σημαντική επισήμανση σχετικά με την υπόθεση κάνει η Κική (1998: 72): Η αρχή του κράτους που εκπέμπει (the emitting state principle) καθιστά το κράτος μέλος λήψης ανήμπορο να αντιδράσει και να λάβει μέριμνα για τυχόν

παραβιάσεις των διατάξεων της Οδηγίας, παραμένοντας κυριολεκτικά και μεταφορικά θεατής. Η Βρετανία έχει εναρμονίσει την εσωτερική νομοθεσία της με την Οδηγία “Τηλεόραση χωρίς σύνορα” και υποτίθεται ότι τηρεί τη νομιμότητα και σέβεται τις διατάξεις της Οδηγίας. Άσχετα από τον ευρωπαϊκό ή μη χαρακτήρα του προγράμματος, εφόσον ένα κράτος μέλος έχει χορηγήσει νόμιμη άδεια εκπομπής, δεν στοιχειοθετείται παράβαση και κανένα άλλο κράτος μέλος δεν έχει τη δικαιοδοσία για αναστολή της αναμετάδοσης στο έδαφος του. Έλεγχος νομιμότητας μπορεί να διεξάγει μόνο το κράτος εκπομπής. Εδώ βέβαια αναδύεται το ερώτημα: “γιατί η Βρετανία να μην είναι υπόδικη και εναγόμενη για αυτήν την υπόθεση, τη στιγμή που έχει παραβιάσει τα άρθρα 4 και 5 της Οδηγίας, δηλαδή κοινοτική νομοθεσία, πόσο μάλλον στη συγκεκριμένη περίπτωση που μιλάμε για περιεχόμενο αποκλειστικά αλλοδαπής προέλευσης, 100 % αμερικάνικο;”

IV. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Δεληγιάννη, Ι. Ε. (2004). *Ηθική των ΜΜΕ – Δημοσιογραφική Δεοντολογία*. (Σειρά: Δημοσιογραφία και ΜΜΕ, Διευθυντής Σειράς: Χρήστος Φραγκονικολόπουλος). Αθήνα: Ι. Σιδέρης.

Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων: Απόφαση της 29.5.1997 (Ποινική δίκη/Paul Denuit, C – 14/96). ΕΕΕυρΔ 1 (Ελληνική Επιθεώρηση Ευρωπαϊκού Δικαίου):1998. σσ. 89 – 97.

Κική, Π. Γ. (1998). *Ανάλεκτα: Ευρωπαϊκά έργα από ραδιοτηλεοπτικούς οργανισμούς των κρατών – μελών στην Ευρωπαϊκή Ένωση. (Με αφορμή την απόφαση του ΔΕΚ της 29.5.1997, στην υπόθεση C – 14/96 “Paul Denuit”)*. ΕΕΕυρΔ 1:1998 (Ελληνική Επιθεώρηση Ευρωπαϊκού Δικαίου). σσ. 65 – 72.

Dörr, D. (1997). The 552/89 EEC-Broadcasting Directive and its Revision, στο Machado, M. S. (ed). *Derecho Europeo del Audiovisual (Actas del congreso organizado por la Asociación Europea de Derecho del Audiovisual – Sevilla, octubre 1996)*. Vol. 1. pp. 1 – 12. Madrid: Escuela Libre Editorial.

Europa – Σύνοψη της νομοθεσίας της ΕΕ>Οπτικοακουστικός Τομέας και Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας. Ανάκτηση στις 5 Φεβρουαρίου 2010 από το δικτυακό τόπο <http://europa.eu/legislation_summaries/audiovisual_and_media/l24101_el.htm>

Frohne, R. (1997). The EU regulations (measures and proposals) concerning the protection of minors with regard to broadcasting, programming and advertising, στο Machado, M. S. (ed). *Derecho Europeo del Audiovisual (Actas del congreso organizado por la Asociación Europea de Derecho del Audiovisual – Sevilla, octubre 1996)*. Vol. 1. pp. 667 – 674. Madrid: Escuela Libre Editorial.

Humphreys, P. (2009). The principal Axes of the EU’s audiovisual policy, στο Alonso, F. I. & Spà, M. de M (eds). *Communication and Cultural Policies in Europe (Volume 4 of Col·lecció Lexikon)*, pp. 152 – 182. Generalitat de Catalunya.

Kreile, J. (1997). The political impact of the European Program Quotas – an analysis of art. 4 and 5 of the directive 89/552/EEC, στο Machado, M. S. (ed). *Derecho Europeo del Audiovisual (Actas del congreso organizado por la Asociación Europea de Derecho del Audiovisual – Sevilla, octubre 1996)*. Vol. 2. pp. 867 – 873. Madrid: Escuela Libre Editorial.